

EXPERIENTIA EST OPTIMA RERUM MAGISTRA

Šiuo senu lotynišku posakiu „patirtis – geriausias mokytojas“ būtų galima apibendrinti šio „Geologijos akiračių“ numerio temas. Tai nėra nauja ar netikėta mintis, tačiau kartais ji pamirštama ieškant originaliųjų idėjų, kuriant naujas teorijas, sprendžiant įvairių tyrimų metodologines ar metodines problemas. Kartais nauju žvilgsniu įvertinta primiršta patirtis arba nauju metodu apibendrinti seni duomenys tampa neįkainojamais, sutaupančiais ir daug laiko, ir energijos, ir lėšų. Patirtis gali būti sava, paveldėta ar „nužiūrėta“ iš svetur, tačiau bet kuriuo atveju tai – geras mokytojas. Pastaruoju metu padidėjo susidomėjimas mokslo istorija, įvairių idėjų ir paradigmų raidos (nuo atsiradimo iki įsitvirtinimo arba visuotinos užmaršties) schemomis.

Šiomet jau prasidėjo pasirošimas lietuviškosios geologų mokyklos kūrėjo, bent kelių geologijos mokslo šakų pradininko, Vytauto Didžiojo universiteto ir Vilniaus universiteto profesoriaus, pirmojo Geologijos ir geografijos instituto direktoriaus, akademiko Juozo Dalinkevičiaus (1893–1980) gimimo 120 metų sukakties paminėjimui. Ta proga jau antrame numeryje iš eilės spausdiname prof. akad. Algimanto Grigelio straipsnius apie prof. akad. J. Dalinkevičių. Šį kartą – apie jo darbo metus Lietuvos mokslų akademijoje. Tai gana ilgas laikotarpis, per kurį Vilniaus universitete buvo išugdytos pirmosios pokarinės geologų kartos, toliau sėkmingai plėtojusios geologijos mokslą ir praktinius darbus Lietuvoje daugiau nei pusę amžiaus, buvo suformuotas stiprus ir kompetentingas mokslininkų branduolys dar 1941 m. įkurtam Geologijos ir geografijos institutui. Ta proga žurnalo skaitytojus informuojame, kad 2012 m. vasario 28 d. Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas nutarė priarti akad. J. Dalinkevičiaus gimimo 120-mečiui skirtų renginių ciklui 2013 metais ir siūlyti Lietuvos geologijos muziejui Vievyje suteikti akad. Juozo Dalinkevičiaus vardą. Jubiliejaus organizacinio komiteto posėdyje aptarta jubiliejinių renginių programa, numatyti kai kurie konkretūs veiksmai.

Su mokslo istorija glaudžiai siejasi ir Vilniaus universiteto doktoranto Andrej'aus Spiridonov'o straipsnis „Paleontologija, evoliucija ir paleobiologinė revoliucija“, kuriame aptariama ir originaliai interpretuojama 2009 m. pasirodžiusi mokslinės eseistikos knyga „The Paleobiological revolution“, skirta moderniosios paleobiologijos, patyrusios ilgą ir labai prieštaringą pažinimo kelią, raidai.

Didelė praeito „GA“ numerio dalis buvo skirta mokyklai ir geomokslams. Pradėtajį rimtą pokalbį šiame numeryje tęsia prof. habil. dr. Olegas Pustelnikovas, šiuo metu dėstantis Klaipėdos universiteto Geofizinių mokslų katedroje bei Pamaro akademijos (Lenkija) Geomorfologijos ir kvartero geologijos katedroje, 13 metų padėjęs rengti geografijos mokytojus tuometiniame Vilniaus pedagoginiame universitete. Jo straipsnyje pateikiami duomenys apie geologijos žinių pateikimą Lietuvos, Lenkijos ir kai kurių kitų šalių bendrojo lavinimo bei pedagoginio profilio aukštosiose mokyklose. Galbūt kai kurios autorius mintys gali būti ginčytinos, tačiau nuoširdus susirūpinimas dėl sumenkėjusio geologijos „statuso“ Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose tikrai vertas pritarimo ir pastangų keisti situaciją.

Be to, šiame numeryje skaitytojams pateikiama dr. Bernardo Paukščio ir dr. Vincento Korkušio straipsniai apie darbus ir svečiavimąsi tolimose šalyse. Kiekviena aplankyta šalis įdomi ne tik bendrajam pasaulio pažinimui (kraštovaizdis, istorija, etnografija, kultūra), bet ir profesiniu požiūriu, kai susiduriama su gamtos sukurtomis geologinėmis įdomybėmis (kalnais, grotomis, atodangomis, mineralais), sudėtingomis gamtos išteklių, ypač požeminio vandens, naudojimo problemomis. Tokių kelionių ar darbų metu kitaip pamatome ir suvokiame savo krašto gamtos ypatumus, iškilusias ar galimas problemas, ir džiugu, jei galime pasinaudoti kitų šalių kolegų patirtimi. Šiuo atžvilgiu labai įdomus prof. habil. dr. Algirdo Klimo straipsnis, kuriame jis trumpai apžvelgia savo 50 metų darbo hidrogeologijoje patirtį. Sąmoningas atėjimas į geologijos mokslus, ilgametė ištikimybė požeminio vandens problematikai, sugebėjimas derinti praktinius („gamybinius“), mokslinius ir mokymo (studijų) interesus, pastovios naujų metodologinių ir metodinių sprendimų paieškos hidrogeologijoje, aktyvus dalyvavimas tarptautiniuose mokslo renginiuose, nerimstanti mokslo populiarinimo veikla gali tik žavėti.

Kituose 2012 metų „GA“ numeriuose vyraus kiek kitokios temos: artimiausiuose numeriuose numatome plačiau aptarti geologų kalbos ir terminijos klausimus, gamtos geologinio paveldo išsaugojimo problemas. Tad kviečiame žurnalo skaitytojus drąsiau išsakyti savo nuomonę šiais klausimais! Ir nepamirškite, kad mūsų žurnale visuomet atsiranda vietos ir kitoms įdomioms ar aktualioms temoms.